

Brugfunctionaris
maakt het
verschil

De brugfunctionaris is in opmars. Dankzij subsidie van het ministerie van OCW beschikken inmiddels 1100 scholen in wijken met veel kwetsbare gezinnen over deze duizendpoot die de brug slaat tussen de leefwerelden waarin een kind zich beweegt: school-gezin-buitenwereld. 'Een kind moet niet tussen die werelden heen en weer hoeven springen.'

Tekst Yolande van der Ree

Groningen was de eerste gemeente die in 2011 startte met de brugfunctionaris na een bezoek aan Gent (België) waar het concept is ontwikkeld en zich heeft bewezen. Inmiddels zijn ze niet meer weg te denken uit de gemeente. Ingrado Magazine sprak met de projectleider vanuit de gemeente, met de lector Jeugd & Leefomgeving en met drie brugfunctionarissen. Een van hen maakte de overstap vanuit leerplicht.

Werken vanuit vertrouwen vormt de kern van de functie. Contact leggen en onderhouden met ouders en hen ondersteunen in het contact met school en instellingen zijn de belangrijkste taken van de 'brugger', zoals de brugfunctionaris in Groningen wordt genoemd. En in het verlengde daarvan hen 'de weg wijzen' naar het sociaal wijkteam, de voedselbank, sportclubs, verenigingen en hulpverlening. De brugfunctionaris stapt niet in de schoenen van andere professionals in en om de school, zoals de intern begeleider, de schoolmaatschappelijk werker of de jeugdhulpverlener. Wel zijn de lijntjes kort, ook met de leerplichtambtenaar. Doel is de kansen van kinderen vergroten en hen in staat stellen hun talenten te ontdekken en verder te ontwikkelen.

Naast de ouders

Mariëlle Reneman is vanuit de gemeente Groningen verantwoordelijk voor het landelijke ondersteuningsaanbod voor de brugfunctionarissen, samen met het

lectoraat van de Hanzehogeschool en het Jeugdeducatiefonds. In 2011 was zij locatiemanager van een van de Vensterscholen in Groningen en ging op bezoek in Gent (België). 'Het was voor de scholen in onze kwetsbare wijken lastig om de ouderbetrokkenheid vorm te geven terwijl we weten dat dit cruciaal is voor het schoolsucces en de toekomst van kinderen. In Gent zag ik dat de 'brugfiguren' zoals ze daar genoemd worden er heel goed in slaagden het contact met ouders te leggen en hen te ondersteunen. Zij staan letterlijk naast de ouders, zonder oordeel en vanuit vertrouwen. Dan kunnen er mooie dingen ontstaan, zagen we met eigen ogen.'

Terug in Groningen kregen Mariëlle Reneman en haar collega's de handen op elkaar voor de introductie van de brugfunctionaris. De gemeente financierde een pilot van drie jaar. Mariëlle Reneman: 'Tot dan toe werden ouders op scholen in achterstandswijken ondersteund met spullen; een fiets, een rekenmachine, een jas. Uit interviews met 40 ouders die we afnamen bij de start van de pilot, bleek echter dat zij vooral behoefte hadden aan iemand die helpt alles te vinden wat voor hen beschikbaar is, die ondersteunt bij het doen van aanvragen van regelingen, aan iemand die een brug vormt naar de instanties. De pilot van drie jaar op twee scholen ging van start en werd al snel uitgebreid naar twaalf scholen.'

Tijd

Inmiddels beschikken 27 scholen in achterstandswijken van de gemeente Groningen over een brugfunctionaris. Soms zelfs fulltime, zoals Sharon Lawson die 15 jaar geleden de eerste brugger was op een school in een wijk met veel sociaaleconomische problematiek. Daarvoor was zij leerkracht op dezelfde school. Een groot voordeel, noemt zij dat. 'Ik kende het team, de leerlingen en de ouders. Van de juf voor de klas werd ik juf Sharon die elke dag op het schoolplein staat en met ouders in gesprek gaat, koffieochtenden organiseert, op huisbezoek komt en hen in contact brengt met de juiste instanties. Ik ben zichtbaar, aanspreekbaar en heb tijd om vervolgcacties uit te zetten.'

Met name die factor 'tijd' is enorm belangrijk, zegt Annelies Kassenberg, lector Jeugd & Leefomgeving aan de

Handreiking

Omgaan met armoede op school

Boek

Bert Wienen – van individueel naar inclusief onderwijs

'De allerbelangrijkste eigenschap van de brugger is zonder oordeel zijn'

'Ik ben zichtbaar, aanspreekbaar en heb tijd om vervolgacties uit te zetten'

Hanzehogeschool in Groningen. Samen met de Hogeschool Rotterdam stelde zij vier handreikingen samen rond omgaan met armoede, waaronder Omgaan met armoede op scholen (zie kader). 'Bij de samenstelling van die handreikingen maakten wij gebruik van de ervaringen van de bruggers. Daardoor weten we dat 'tijd' noodzakelijk is om een relatie te kunnen opbouwen. Ouders hoeven geen afspraak te maken met een brugger, ze weten wanneer zij of hij aanwezig is op school en kunnen altijd met hun vragen terecht. Andersom heeft de brugger ook tijd om zelf het initiatief te nemen en op ouders af te stappen of op huisbezoek te gaan. Heel belangrijk is ook de positie van de brugger in de school. Zij of hij is geen hulpverlener en heeft een andere plek in de school dan de leerkracht, de intern begeleider of de schoolmaatschappelijk werker. Dat moet glashelder zijn want alleen dan kan de brugger de rol hebben die bedoeld is; naast de ouders gaan staan, vanuit vertrouwen en zonder oordeel. Als het nodig is moet de brugger kunnen strijden voor ouders en ook binnen het team voor hen kunnen opkomen. De brugger heeft geen agenda behalve dat het kind zich optimaal moet kunnen ontwikkelen.'

Constante factor

De bruggers zijn altijd aanwezig op het schoolplein als ouders hun kind brengen en halen. In de ochtend houden ze bewust tijd vrij en lopen ze rond in de school zodra de lessen zijn begonnen. Vaak is er dan een ouder die hen nog even aanschiet of een collega die iets vraagt of doorgeeft. Sharon Lawson: 'Ouders kennen me en weten waarvoor ze bij mij terecht kunnen. Ze weten dat ik tijd heb, dat ik even kan gaan zitten om te praten. Ze kennen me allemaal. Dat komt ook doordat ik de intake en de rondleidingen doe voor nieuwe ouders. Dan leg ik meteen het contact en vertel ik waar ze mij voor kunnen benaderen. En in tegenstelling tot de leerkracht die elk jaar wisselt, ben ik de constante factor die voor alle ouders beschikbaar en bereikbaar is. Sommige ouders ervaren bijvoorbeeld schaamte om aan te kloppen bij de voedselbank. Ik kan helpen het contact te leggen en daardoor de drempel te verlagen. Ook het contact met de hulpverlening en het sociaal wijkteam wordt makkelijker doordat ik het met ouders bespreek, individueel of tijdens een koffieochtend.'

Overstap vanuit leerplicht

Silvie de Vries is dit schooljaar gestart als brugger op twee Groningse basisscholen en heeft daarvoor jaren gewerkt als leerplichtambtenaar. De overstap was een bewuste keuze: 'Als leerplichtambtenaar werd ik regelmatig geconfronteerd met enorm gecompliceerde casussen; er was dan al zoveel gebeurd, de boel zat vaak zo vast. Helaas is de praktijk nog steeds dat de leerplichtambtenaren vaak (te) laat in beeld komen, ook al weet ik dat juist zij preventief veel zouden kunnen betekenen. Want dat was mijn droom; preventief kunnen werken, de problemen die ik zag bij jongeren voor kunnen zijn. Als brugfunctionaris hoop ik nog meer te kunnen bijdragen aan een kansrijke toekomst voor kinderen.'

Haar ervaring als leerplichtambtenaar komt overigens goed van pas in haar huidige werk, zegt Silvie de Vries. 'Mijn sociale kaart is goed gevuld en ik merk dat ik met mijn leerplichtbril en focus op schoolaanwezigheid wat eerder reageer op bijvoorbeeld 'te laat komen'. Dat gebeurt ontzettend veel, zeker in wijken waar kinderen thuis problemen ervaren of waar armoede is. Scholen zien dat lange tijd niet als een probleem, ze zijn vaak al

Jeugdeducatiefonds

De samenwerking met het Jeugdeducatiefonds is nauw. Zo kunnen alle scholen met een brugfunctionaris ook maaltijden verstrekken uit het programma Schoolmaaltijden van het fonds. Een topinstrument noemen de Groningse bruggers dit. 'Doordat alle kinderen een maaltijd krijgen, valt het niet langer op dat het ene kind minder of geen eten meekrijgt van thuis dan een ander.'

Als er snel iets geregeld moet worden voor een kind en er is geen geld, kan het fonds bijspringen. In Groningen gebeurde dat recent voor een meisje dat haar hand gebroken had en

niet met de fiets naar school kon. Zij moest van haar zakgeld een buskaartje kopen, wat niet lukte. Dankzij het korte lijntje met het Jeugdeducatiefonds werd de bus betaald en kon zij snel weer naar school.

Dankzij de rijkssubsidie verzorgen De Hanzehogeschool, de gemeente Groningen en het Jeugdeducatiefonds de komende drie jaar samen het ondersteuningsaanbod voor alle brugfunctionarissen in Nederland. Dat gebeurt in leerkringen, workshops en interviews die in zes regio's georganiseerd worden.

blij dat een kind er überhaupt is. Maar vanuit mijn leerplichtachtergrond weet ik dat alle verzuim een signaal is, ook te laat komen. Als brugger ga ik dus ook altijd daarover het gesprek aan met ouders, probeer te achterhalen wat de oorzaak is. Ook met het team ga ik hierover in gesprek. Als een kind niet (op tijd) op school is, is dat altijd reden tot zorg.'

Ouders zijn blij met de aanwezigheid van de brugger merkt Silvie de Vries. 'Laatst had ik een gesprek met een ouder die geregeld erg boos was. Dat leidde tot spanningen op het schoolplein. Ik vroeg wat er aan de hand was en toen kreeg ik een verhaal dat niets met school te maken had, maar dat hem enorm dwars zat. Doordat ik iets kon regelen, ontspande hij. Nu staat hij heel anders op het plein, heeft opeens wel de school-app op zijn telefoon waardoor hij contact kan hebben met de juf van zijn kind. Soms is het heel simpel en zijn ouders al geholpen met een telefoonnummer van de juiste hulpverlener, vaak is het complexer en is er sprake van een opeenstapeling van problemen. Ouders zien dan door de bomen het bos niet meer.'

Voortgezet onderwijs

Geanique Hazenberg is brugfunctionaris op een school voor voortgezet onderwijs in Groningen. Aangezien ouders daar niet meer op het schoolplein staan, komt het contact tot stand via de leerlingen, collega's en ouderactiviteiten. 'Ik ben eigenlijk een verlengstuk van de andere professionals in en buiten de school. Op mentor- en ouderavonden schuif ik aan en vertel ik wat ik doe en dat ouders me altijd kunnen benaderen. Dat doe ik ook tijdens de ambitiegesprekken waar leerlingen hun plannen voor de toekomst presenteren. Ik heb tijd om met ouders te gaan zitten en in gesprek te gaan. En om vervolgens dingen echt uit te pluizen, om werk te maken van wat ze vertellen en te helpen met wat ze nodig hebben. Soms ben je bezig met een heel praktische aanvraag en ontdek je welke vragen of problemen er eigenlijk schuilgaan achter die vraag. Maar dat ontdek je alleen als je tijd hebt. Laatst kwam een mentor naar me toe omdat een leerling nooit een schrift bij zich had, ook niet na herhaald aandringen. Toen ik de ouders belde zeiden die dat het geen enkel probleem was om een schrift mee te geven, maar ook de volgende keer was er geen schrift. Daardoor kon ik weer in gesprek en ontdekte ik dat er veel meer aan de hand was waar aandacht voor nodig was.

Leerlingen weten me ook te vinden. Afgelopen winter kwam een leerling naar me toe: 'je hebt toch een jas geregeld voor die en die jongen uit mijn klas?', vroeg ze. 'Ik ken nog een klasgenoot die het koud heeft en een jas nodig heeft'. Of ik dat kan regelen en ja, dat kon ik.'

Geen oordeel

De allerbelangrijkste eigenschap van de brugger is zonder oordeel zijn. Alleen dan kun je naast de ouders gaan staan. Sharon Lawson: 'Er zijn altijd ouders met een bepaalde uitstraling, maar ik heb daar geen oordeel over. Ik ben er gewoon, ik weet niet wat er aan de hand is. Soms duurt het wat langer voordat je je vinger kunt leggen op het werkelijke probleem. Geduld is daarom ook belangrijk.' Silvie de Vries: 'Er is nu bijvoorbeeld een gezin dat we al een tijdje in beeld hebben. Moeder hield zich altijd wat afzijdig op het schoolplein. We zochten naar een ingang. Het meisje maakte in de klas een opmerking dat er thuis wat minder eten was, maar dat kon niet direct mijn insteek zijn. Toen kwam moeder vragen om luizenmiddel want dat was zo duur en ze had via via gehoord dat ze het middel via mij kon krijgen. Dat was het moment waarop ik kon aangeven dat ik wat langer wilde praten. Ik ben op huisbezoek gegaan en toen konden we het hebben over wat er werkelijk aan de hand was en kon ik haar de weg wijzen naar de juiste instanties.'

Meer inclusief denken en handelen is nodig vinden de bruggers en ook de lector. Geanique Hazenberg: 'Ik vind dat we onszelf de vraag moeten stellen hoe inclusief we zijn. Hoe stellen we ons op als onderwijs? Neem een kind van gescheiden ouders dat de helft van de week bij de ene en de andere helft bij de andere ouder woont. En dan z'n gymspullen niet bij zich heeft. Daar valt de docent over en dat snap ik, maar verplaats je even in dat kind. Dat gesjouw met spullen van het ene adres naar het andere; dan vergeet je weleens wat, ja.'

Lector Annelies Kassenberg: 'Met inclusief denken en handelen kunnen we de stap naar jeugdzorg voor veel kinderen voor zijn. Onderwijsadviseur en onderzoeker Bert Wienen zet in zijn boek Van individueel naar inclusief onderwijs uiteen hoe we vanuit een medisch/individueel perspectief (er is iets mis met dit kind) kunnen bewegen naar een sociaal/inclusief perspectief waarin normaliseren de standaard is. Ik denk dat de brugger kan bijdragen aan dit perspectief.' 🍷

Tijdspad

De brugfunctionaris heeft langzaam terrein gewonnen in Nederland. Wat in 2011 startte als pilot in Groningen, groeide dankzij rijks subsidie uit tot een onmisbare functie in het onderwijs.

1997

Brugfiguur in Gent (België)

2011

Brugfunctionaris Groningen - start op 3 basisscholen

2022

Landelijke pilot Gelijke Kansen Alliantie – 20 basisscholen in heel Nederland

2024

Meerjarige subsidie ministerie OCW – 1100 scholen in heel Nederland. Met landelijke ondersteuning vanuit de Hanzehogeschool Groningen, gemeente Groningen en het Jeugdeducatiefonds.

2025

Vanuit de sociale agenda Groningen en Noord-Drenthe is 6,4 miljoen vrijgemaakt voor de brugfunctionaris in het primair onderwijs.

